

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
БІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра плодощовчівництва і виноградарства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан біологічного факультету
Ярослава ГАСИНЕЦЬ
_____ 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

ПЕРЕДДИПЛОМНА ПРАКТИКА (АГРОНОМІЧНА)

Рівень вищої освіти	Магістр
Галузь знань	20 Аграрні науки та продовольство
Спеціальність	203 Садівництво, плодощовчівництво та виноградарство
Предметна спеціальність (Спеціалізація) (за наявності)	Садівництво та виноградарство
Освітня програма	обов'язкова
Статус освітньої компоненти	українська
Мова навчання	

Ужгород 2025

Робоча програма практики «**Переддипломна практика (агрономічна)**» для здобувачів вищої освіти галузі знань **20 Аграрні науки і продовольство** спеціальності **203 Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство** освітньої програми **Садівництво та виноградарство**.

Розробники:

Савіна О.І., д.с.-г.н., професор, професор кафедри плодоовочівництва і виноградарства
Попович Г.Б., к.б.н., доцент кафедри плодоовочівництва і виноградарства
Симочко В.В., к.б.н., доцент, завідувач кафедри плодоовочівництва і виноградарства

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри плодоовочівництва і виноградарства

протокол № 10 від «27» червня 2025 р.

Завідувач кафедри плодоовочівництва і виноградарства

_____
(підпис) /Віталій СИМОЧКО/
(прізвище та ініціали)

Схвалено методичною комісією біологічного факультету

протокол № 8 від «27» червня 2025 р.

Голова науково-методичної комісії

_____
(підпис) /Андрій ГАМОР/
(прізвище та ініціали)

1. ОПИС ПРАКТИКИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 6	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 180	2-й	1-й
Вид підсумкового контролю: захист практики Форма підсумкового контролю: диференційований залік залік (усне опитування)	Семестр:	
	3-й	2-й
	Індивідуальна робота:	
	-	-
	Самостійна робота:	
	-	-

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Метою переддипломної практики (агрономічної) є розширення та закріплення теоретичних і практичних знань, отриманих магістрами у процесі навчання, удосконалення навичок проектної та експертної діяльності, розширення масиву та структурування емпіричного матеріалу для підготовки аналізу та пропозицій, що становить основну частину магістерської роботи. Переддипломна практика сприяє закріпленню та розвитку у студентів магістрів практичних навичок, пов'язаних з аналізом одержаних науково-дослідних матеріалів та викладення їх у науковій роботі. Переддипломна практика має велике значення для виконання дипломної роботи магістра та для підготовки до майбутньої професійної діяльності.

Предметом переддипломної практики (агрономічної) є поглиблення навичок самостійної наукової роботи, розширення наукового світогляду студентів, дослідження проблем практики та вміння пов'язувати їх з обраним теоретичним напрямком дослідження, визначити структуру та логіку майбутньої магістерської роботи.

Тематика досліджень має відповідати науковим напрямкам роботи кафедри плодовоовочівництва і виноградарства, а також відповідати завданням, які мають практичне та прикладне значення для садівництва, овочівництва, виноградарства та науки в цілому.

Основні завдання переддипломної практики (агрономічної):

- ✓ поглиблення, розширення, узагальнення і закріплення теоретичних знань у аграрному секторі садівництва, овочівництва та виноградарства;
- ✓ удосконалення і закріплення практичних умінь та навичок роботи з фактичним матеріалом виробничої діяльності конкретного суб'єкта господарювання,
- ✓ вирішення конкретних завдань фахової діяльності;
- ✓ збір матеріалів для написання дипломної роботи, а саме: здійснення необхідних науково-аналітичних спостережень та обліків;
- ✓ узагальнення і систематизація результатів проведених досліджень з метою вироблення власного бачення проблеми та опрацювання обґрунтованих рекомендацій щодо її розв'язання;
- ✓ формування готовності майбутнього спеціаліста до самостійної трудової діяльності;
- ✓ розвиток умінь самостійно працювати на професійних посадах;
- ✓ набуття професійного досвіду.
- ✓ скласти звіт про практику та захистити його.

Відповідно до освітньої програми, проходження практики сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальних компетентностей:

- ЗК 1.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- ЗК 2.** Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми професійного спрямування.
- ЗК 3.** Здатність до пошуку, опрацювання та узагальнення професійної і науково-технічної інформації, генерувати нові ідеї, їх відстоювати й цілеспрямовано реалізовувати;
- ЗК 4.** Здатність розробляти та управляти проектами.
- ЗК 5.** Здатність працювати у команді.
- ЗК 6.** Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- ЗК 7.** Здатність до адаптації та дії у новій ситуації.
- ЗК 8.** Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

Фахових компетентностей:

- ФК 2.** Здатність критично осмислювати і прогнозувати стан і перспективи розвитку садівництва та виноградарства.

ФК 3. Здатність приймати ефективні рішення за умов недостатньої або обмеженої інформації, чітко і недвозначно доводити знання, аргументацію та власні висновки до фахівців та нефахівців.

ФК 4. Здатність використовувати результати наукових досліджень для забезпечення розвитку садівництва та виноградарства, розробляти наукові основи інтенсивних технологій вирощування плодів, овочів і винограду.

ФК 5. Здатність розробляти адаптивні системи землеробства для сільськогосподарських установ.

ФК 6. Здатність презентувати результати професійної та наукової діяльності фахівцям і нефахівцям.

ФК 7. Здатність використовувати нормативнозаконодавчу базу з метою правового захисту об'єктів інтелектуальної власності, які розробляються та застосовуються в технологічних процесах аграрних формувань.

ФК 8. Здатність розробляти і впроваджувати інноваційні екологічно-безпечні, економічно ефективні технології виробництва плодової, овочевої продукції та винограду.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 1. Іноземна мова за професійним спрямуванням.

ОК 7. Сучасні технології садівництва і виноградарства.

ОК 8. Сучасні технології овочівництва відкритого і закритого ґрунту.

ОК 9. Дослідна справа у садівництві, овочівництві і виноградарстві.

ОК 11. Науково-дослідна практика.

ВК 4. Вибіркова дисципліна із кафедрального каталогу.

ВК 5. Вибіркова дисципліна із кафедрального каталогу.

ВК 6. Вибіркова дисципліна із кафедрального каталогу.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Садівництво та виноградарство», проходження практики повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Спеціалізовані концептуальні знання фундаментальних і прикладних аспектів плодівництва, овочівництва та виноградарства на рівні новітніх досягнень, необхідні для дослідницької та/або інноваційної діяльності у галузі садівництва та виноградарства.	ПРН 1
Інтегрувати знання з різних галузей для розв'язання теоретичних та практичних задач і проблем плодівництва, овочівництва, виноградарства, грибівництва.	ПРН 2
Відшуковувати необхідну інформацію у науково-технічній літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати цю інформацію.	ПРН 3
Розробляти та реалізовувати наукові та інноваційні проєкти з урахуванням цілей, наявних обмежень, а також соціальних, економічних, екологічних і правових аспектів.	ПРН 4
Застосовувати сучасні методи та засоби досліджень, зокрема, біометричні, математичного, комп'ютерного моделювання для розв'язання складних задач садівництва та виноградарства.	ПРН 5

Продовження таблиці	
Вільно спілкуватися усно і письмово державною та іноземною мовами з професійних та наукових питань, обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, впровадження проектів, інновації та управління виробництвом у галузі аграрних наук і продовольства.	ПРН 6
Презентувати і обговорювати результати досліджень і проектів, аргументи і висновки до фахівців і широкого загалу.	ПРН 7
Приймати ефективні рішення у сфері садівництва та виноградарства, визначати цілі та завдання, генерувати і порівнювати альтернативи, аналізувати сценарії та ризики.	ПРН 8
Здійснювати бізнес-проекування і маркетинговий аналіз інноваційних проектів.	ПРН 9
Здійснювати консультування та експертизу з питань інноваційних технологій у плодоовочівництві та виноградарстві	ПРН 10
Забезпечувати охорону інтелектуальної власності.	ПРН 11
Планувати і виконувати наукові і прикладні дослідження в сфері садівництва та виноградарства, обирати ефективні методи і засоби дослідження, аналізувати їх результати, обґрунтовувати висновки.	ПРН 12

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після проходження практики «Переддипломна практика (агрономічна)»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Закріпити теоретичні знання, здобуті при вивченні дисциплін професійної підготовки згідно із навчальним планом освітньо-кваліфікаційного рівня магістр.	ПРН 1
Застосовувати отримані знання з різних галузей для розв'язання теоретичних та практичних задач і проблем з обраної проблеми досліджень.	ПРН 2
Вивчити теоретичні класичні джерела за обраною науковою проблемою, пов'язаною зі спеціалізацією кафедри та відповідно до наукової проблеми дослідження щодо майбутньої магістерської роботи.	ПРН 3
Ознайомитися зі структурою, науковою проблематикою та результатами наукової роботи академічних і галузевих інститутів та їх провідних спеціалістів щодо обраного напрямку досліджень.	ПРН 4
Оволодіти методикою обробки та аналізу статистичних даних результатів досліджень.	ПРН 5
Визначити стан розробки питань обраної наукової проблеми у вітчизняній та іноземній літературі.	ПРН 6
Апробувати основні теоретичні та практичні рекомендації магістерської роботи.	ПРН 7
Визначити структуру та основні завдання магістерського дослідження.	ПРН 8
Навчитися проводити наукові дослідження.	ПРН 9
Відпрацьовувати вміння й навички зі спеціальності, необхідні для прийняття самостійних рішень у реальних виробничих умовах.	ПРН 10
Виховувати потребу систематично оновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.	ПРН 11
Скласти звіт про практику та захистити його.	ПРН 12

5. БАЗА ПРАКТИКИ

Бази «Переддипломної практики (агрономічної)» визначаються довгостроковими або короткостроковими договорами між університетом і підприємствами і є офіційною підставою для проходження практики здобувачів вищої освіти. Вона може визначатися на період самої практики або на термін до п'яти років з можливістю подальшої пролонгації на такий же строк.

Здобувачі мають можливість завчасно самостійно пропонувати місце проходження практики за умови підписання короткострокового договору між університетом та підприємством відповідно до напрямку наукових досліджень і теми дипломної магістерської роботи.

Закріплення здобувачів за базами практики та призначення керівників від кафедри оформлюється наказом ректора університету.

Основним базовим об'єктом науково-дослідної практики є кафедра плодоовочівництва і виноградарства, яка проводить наукову роботу згідно програми досліджень та залучена до державних проектів наукових установ області.

Для проходження переддипломної практики навчальним планом підготовки магістрів другого курсу денної форми навчання передбачено 4 тижні.

Студенти мають можливість проходити переддипломну практику (агрономічну) на базі ННВЦ «Деренівка».

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Під час практики студент повинен виконати індивідуальні завдання і висвітлити їх у своєму звіті. Приклади індивідуальних робіт наведено нижче.

Овочівництво. Відкритий ґрунт. На прикладі окремого господарства з різними формами власності практиканту потрібно ознайомитись із організацією даної галузі, структурою сівозмін, сортовим складом рослин, технологією вирощування овочевих культур.

Студентам слід приймати участь у виконанні основних технологічних операцій, проаналізувати їх ефективність і дати свої пропозиції; визначати і контролювати якість ручних і механізованих робіт; охарактеризувати місце розташування овочевої сівозміни, описати: вирощувані сорти і гібриди овочевих культур, підготовку насіння, вирощування розсади, системи удобрення і обробітку ґрунту, строки сівби насіння і висаджування розсади, прийоми догляду за рослинами і ґрунтом, описати методи забезпечення процесів збирання, пакування, транспортування, реалізації і розрахунків за реалізовану продукцію; навести перелік технічних засобів і обладнання, які використовуються в господарстві під час вирощування овочевих.

Закритий ґрунт. Ознайомитись з наявними спорудами закритого ґрунту на прикладі району, області, окремого господарства. Дати детальну характеристику культивацийних споруд, навести основні розміри і деталі будови. З'ясувати існуючі проблеми: організаційні, економічні і виробничі. Надати свої пропозиції щодо підвищення ефективності овочівництва закритого ґрунту і грибівництва. Вивчити основні заходи підготовки споруд до експлуатації, їх використання і завершальний етап використання в кінці сезону. Навести перелік культурозмін, перелік культур, що вирощуються та їх сортовий склад.

Студентам слід приймати участь у виконанні основних технологічних операцій, які проводяться під час вирощування розсади та овочів на продукт; звернути увагу на строки вирощування, підготовку субстрату і насіння; описати схеми розміщення рослин різних культур, формування, підживлення, заходи захисту, збір урожаю, пакування і реалізацію продукції.

Плодівництво. Практиканту належить прийняти особисту участь в організації технологічних процесів вирощування плодових та ягідних культур у господарстві. Проаналізувати господарські та біологічні особливості наявних у господарстві сортів плодових та ягідних культур, звернути увагу на силу росту дерев, особливості будови крони, типи плодоношень, зимостійкість, стійкість до хвороб, строки досягання плодів, технологію збирання, післязбиральної доробки, сортування, строки та способи реалізації плодів та ягід. Описати технологічні заходи у плодовому розсаднику.

Студентам слід приймати участь у виконанні таких робіт в плодовому саду: формування та обрізування рослин у багаторічних насадженнях; садіння плодових та ягідних рослин; ремонт насаджень; окуліровка, щеплення саджанців; догляд за ґрунтом в міжряддях і пристовбурній смузі; застосування гербіцидів; удобрення дерев; захист рослин від шкідників і хвороб; посів сидеральних культур та їх заробка в ґрунт; попереднє визначення урожаю; збирання врожаю; товарна обробка плодів, транспортування і реалізація врожаю.

Виноградарство. Вивчення сортів винограду, способів формування та ведення кущів, систем зрошення, удобрення й утримання ґрунту на винограднику, особливостей догляду за насадженнями, технікою збирання, зберігання врожаю, механізації виноградарства. Під час практики студент повинен навчитись вести паспорт виноградника, розсадника й іншу агрономічну документацію, скласти технологічні карти вирощування винограду, ботанічну, агробіологічну і технологічну характеристики сорту за існуючими методиками, проводити апробацію виноградних насаджень, визначати і контролювати якість ручних і механізованих робіт, розраховувати економічну ефективність виробничих процесів та технологій у виноградарстві.

Студентам слід приймати участь у виконанні таких робіт: відкриття кущів винограду; залишкове обрізування; «сухе» підв'язування пагонів; весняний обробіток ґрунту на виноградниках; обламування, прищипування і підв'язування зелених пагонів; додаткове та штучне запилення квіток; пасинкування, чеканка пагонів; збирання урожаю столових і технічних сортів; літній обробіток ґрунту на виноградниках; боротьба з шкідниками і хворобами на виноградниках; внесення добрив, зрошення виноградників.

Захист рослин. Ознайомлення з організаційно-виробничою структурою захисту рослин від шкідників, хвороб і бур'янів, машинами для проведення хімічного захисту, асортиментом засобів захисту, нормами витрати засобів захисту та концентрацією робочих розчинів, асортиментом індивідуальних засобів захисту.

Захист рослин від шкідників, хвороб та бур'янів. Ознайомитись з наявністю і поточним станом захисту та з наявністю систем інтегрованого захисту плодових, овочевих культур і винограду від шкідників, хвороб, бур'янів в цілому (описати асортимент хімічних і біологічних засобів захисту, стан зберігання, місце зберігання, наявність типових сховищ, обприскувачів, змішувачів пестицидів та агрохімікатів, їх марки, транспортування, забезпеченість господарства засобами індивідуального захисту, порядок видачі та документального оформлення руху пестицидів та спецзасобів. На основі короткострокових прогнозів щодо поширення шкідників, хвороб та бур'янів визначити потребу в хімічних та біологічних засобах, обладнанні та в інвентарі, необхідних для захисту плодових, ягідних, овочевих культур та винограду.

Захист плодових насаджень і виноградників. З метою вибору засобів захисту для окремих груп культур (яблуна, груша, слива, смородина, горобина, виноград тощо) провести обстеження рослин для визначення видового складу шкідників, що перезимували. Зосередити увагу на застосування біологічних засобів захисту плодових насаджень від шкідників та хвороб (трихограми, біологічних препаратів, феромонних пасток тощо). Прийняти участь в розробці і застосуванні елементів системи інтегрованого (комплексного) захисту плодових насаджень. При цьому звернути увагу на дотримання всіх елементів агротехніки, що дають можливість запобігати поширенню шкідників, хвороб і бур'янів. Звернути увагу і дати критичну оцінку технології приготування робочих сумішей пестицидів та пестицидів з регуляторами росту рослин. Перед збиранням урожаю провести обстеження плодових насаджень на заселеність шкідниками і ураженість хворобами.

Захист овочевих рослин у відкритому ґрунті. Ознайомитись з технологією передпосівної обробки насіння овочевих культур, знезаражування маточних коренеплодів, капусти, цибулі-сіянки та картоплі. Впродовж вегетації овочевих рослин визначити видовий склад та поширення шкідників і хвороб. Особливу увагу приділити біологічному захисту капусти та інших овочевих культур від шкідників та хвороб. Взяти участь у проведенні всіх заходів захисту овочевих культур та картоплі від шкідливих організмів.

Захист овочевих рослин у закритому ґрунті. Ознайомитись з підготовкою субстрату і насіння до сівби, звернути увагу на технологію їх знезараження та протруювання насіння

фунгіцидами з використанням плівкоутворювальних полімерів, мікроелементів, стимуляторів росту тощо). Обстежити сходи овочевих рослин в культивацийних спорудах з метою визначення видового складу шкідників та хвороб, уточнити заходи боротьби з ними, визначити найбільш ефективні.

7. ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ НА ПЕРІОД ПРОВЕДЕННЯ «ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ (АГРОНОМІЧНОЇ)»

№ п/п	Вид і зміст роботи	Період виконання завдання
1.	Розробка індивідуального календарного плану-графіку проходження практики. Узгодження його з науковим керівником магістерської роботи та керівником практики.	1-й тиждень
2.	Ознайомлення з господарством: загальна характеристика та історія підприємства; організаційна структура управління підприємством; організація планування і прогнозування господарської діяльності підприємства; напрями діяльності установи тощо.	1-й – 2-й тижні
3.	Участь студента у виконанні робіт пов'язаних зі специфікою господарства (овочівництво, плідівництво, виноградарство).	протягом практики
4.	Збір матеріалів для написання кваліфікаційної роботи, а саме: здійснення необхідних науково-аналітичних спостережень та обліків.	протягом практики
5.	Узагальнення і систематизація результатів проведених досліджень з метою вироблення власного бачення проблеми та опрацювання обґрунтованих рекомендацій щодо її розв'язання.	3-й – 4-й тижні
6.	Підготовка й оформлення звіту практики.	4-й тиждень
7.	Захист звіту про проходження практики.	4-й тиждень
	Загальна тривалість практики	4 тижні

Характеристика підприємства (організації).

Перший етап переддипломної практики передбачає ознайомлення з: історією створення і розвитку підприємства, формами власності та господарювання; номенклатурою і асортиментом; типами виробництва, напрямками спеціалізації; загальним технологічним рівнем виробництва. Студент повинен ознайомитися з характером господарської діяльності підприємства в цілому і роботою окремих його підрозділів.

Характеристика господарства містить основні відомості про кількісні і якісні параметри бази практики. У звіті необхідно подати дані, які всебічно характеризують: організаційну і виробничу структуру підприємства, склад функцій і задач структурних підрозділів.

При розгляді організаційної структури управління необхідно сконцентрувати увагу на тих підрозділах і функціях, які мають відношення до задачі (комплексу задач), передбаченої в індивідуальних завданнях практики та дипломного проектування.

8. ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Керують практикою студентів-магістрів викладачі випускової кафедри, що мають науковий ступінь. До їх обов'язків входить контроль відповідності підприємства вимогам до баз практики студентів-магістрів, видача індивідуальних завдань та перевірка можливості написання магістерської роботи на основі внутрішньої інформації про діяльність заданого підприємства, чи проведення самостійного дослідження під керівництвом наукового керівника, а також контроль за проходженням практики.

На підприємстві керівництво практикою студентів-магістрів можуть здійснювати лише фахівці з високою кваліфікацією та ті, що беруть безпосередню участь у керівництві підприємством.

Переддипломна практика магістрів закінчується складанням звіту за окремими розділами відповідно до виду практики та його захистом з диференційованою оцінкою. Програма переддипломної практики передбачає завдання, які дають можливість узагальнити знання, практичні вміння та навички на базі конкретного суб'єкта господарювання, оволодіти професійним досвідом, перевірити готовність майбутнього фахівця до самостійної трудової діяльності, формування в них та апробація інструментальних, міжособистісних та системних компетентностей – набуття практичних навичок застосування теоретичних знань для вирішення прикладних задач у професійній діяльності.

Організація практики на всіх етапах спрямована на забезпечення безперервності й послідовності оволодіння студентами навичками та вміннями професійної діяльності відповідно до вимог згідно з рівнем підготовки магістра. Практика проводиться відповідно до індивідуальної програми переддипломної практики, узгодженої студентом та науковим керівником на основі загальних підходів до її змісту та структури. Перед тим, як приступити до проходження практики в науковій установі, студент має пройти інструктаж з техніки безпеки та охорони праці. Під час проходження практики студенти-практиканти повинні систематично вести записи у щоденнику практики, фіксувати обсяг та зміст виконаної за день роботи; підготувати звіт про проходження практики та виконати індивідуальне завдання.

Керівництво та контроль проходження практики.

Загальне методичне керівництво практикою здійснюється випусковим структурним підрозділом кафедрую плодовоовочівництва і виноградарства. Загальне керівництво переддипломною практикою здійснює науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи магістра. Керівник переддипломної практики від кафедри надає студенту-магістру організаційне сприяння та методичну допомогу у вирішенні завдань виконуваного дослідження.

До обов'язків випускової кафедри, відповідальної за проведення практики, входить:

- призначення наукових керівників випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи магістра з професорсько-викладацького складу кафедри;
- забезпечення студентів програмою практики;
- проведення перед початком практики виробничої наради зі студентами та науковими керівниками з метою роз'яснення цілей, змісту та порядку проходження переддипломної практики;
- здійснення контролю за організацією та проведенням практики.

Керівник практики зобов'язаний:

- разом зі студентами-практикантами на основі загального графіка, передбаченого програмою, скласти індивідуальні графіки роботи з урахуванням специфіки роботи підприємства;
- організувати практику студентів відповідно до програми та індивідуальних календарних графіків;
- проводити інструктаж зі студентами про порядок та особливості виконання завдання, знайомити їх з необхідними документами та інструкціями.

Обов'язки наукових керівників від кафедри визначаються кафедрою.

Науковий керівник зобов'язаний:

- до початку практики зустрітися зі студентами і видати їм індивідуальні завдання щодо проходження переддипломної практики – у тісному контакті з керівником практики від бази практики забезпечити високу якість її проходження згідно з програмою;
- контролювати забезпечення нормальних умов праці студентів;
- у складі комісії приймати захист звітів з практики.

Студент-практикант несе повну відповідальність за точне і своєчасне виконання дорученої йому роботи і зобов'язаний виконувати всі вказівки керівників практики від підприємства і кафедри. Студент зобов'язаний вести щоденник, в якому вказується місце і характер фактичної роботи, що виконується. Всі записи в ньому мають бути чіткими, акуратними.

Щоденник завіряється керівником переддипломної практики і є підставою, що засвідчує фактичне виконання графіка практики. Щоденник додається до звіту. На студентів, які порушили правила внутрішнього розпорядку, керівниками підприємств можуть накладатись стягнення, про які повідомляють. Студенти, які не захистили звіт про переддипломну практику, не допускаються до дипломного проектування і відраховуються.

9. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ, ДОПУСКУ ДО ЗАХИСТУ ПРАКТИКИ

Загальні вимоги до оформлення звіту

За результатами практики студенти оформляють звіт про переддипломну практику, підписаний і оцінений безпосередньо науковим керівником кваліфікаційної роботи магістра від кафедри та разом із щоденником подають керівнику практики. Зміст звіту визначається конкретною темою магістерської роботи. З огляду на те, що в більшості випадків кваліфікаційна робота пов'язана з конкретним підприємством (установою, організацією), зазвичай звіт передбачає ознайомлення та вивчення таких показників і характеристик:

- загальна характеристика та історія підприємства;
- організаційна структура управління підприємством;
- напрями наукової діяльності установи та короткі висновки;
- організація наукової роботи, первинні документи та звітність;
- ознайомлення з новітніми підходами проведення досліджень та методичним забезпеченням.

Орієнтовна структура звіту про проходження переддипломної практики:

1. Титульний аркуш.
2. Вступ (зазначається мета та завдання переддипломної практики).
3. Загальна характеристика бази практики (господарства).
4. План (зміст) всієї магістерської кваліфікаційної роботи.
5. Дослідницько-аналітичний розділ магістерської кваліфікаційної роботи за структурою та обсягами, вимоги до яких викладено у методичних вказівках до виконання магістерської кваліфікаційної роботи.
6. Висновки про проходження практики.
7. Список використаних джерел.
8. Додатки (розміщується матеріал, який є необхідний для повноти роботи, але не може бути розміщений в основній частині через великий обсяг чи способи відтворення. До додатків можуть бути включені додаткові ілюстрації чи таблиці тощо).

На кафедрі студент здає звіт відповідно до встановленого графіка в такому обсязі:

- 1) Звіт про переддипломну практику.
- 2) Щоденник, підписаний студентом і керівником практики, завірений печаткою підприємства.

Звіти на кафедрі реєструються, перевіряються викладачами (керівниками практики) і зберігаються до кінця поточного навчального року.

Порядок допуску звіту до захисту практики

Належним чином оформлений звіт студент повинен подати на кафедру керівнику для перевірки. Звіт з переддипломної практики студент захищає перед комісією в останній, або на наступний день проходження практики. До складу комісії входять керівники практики (доценти, професори), керівники магістерських робіт.

За результатами перевірки звіту керівником практики, його захисту студентом виставляється комплексна диференційована оцінка.

Оцінку за практику виставляють у модульну відомість обліку успішності та залікову книжку студента за підписами членів комісії відповідно до положення про контроль та оцінювання навчальних досягнень студентів університету.

Студент, який не дотримався вимог (завдань, графіку проходження практики), отримав негативний відгук керівника та негативну оцінку на захисті (що фіксується у відомості успішності), направляється на практику повторно або виключається із ВУЗу у встановленому порядку.

Студент, який повністю не виконав графік та завдання практики з поважних причин (тривала хвороба, тощо, що підтверджується відповідними документами) повинен написати заяву, на підставі якої наказом продовжується термін проходження практики.

Питання про ліквідацію заборгованості кожного студента вирішується на підставі особистої заяви на ім'я декана факультету та його письмового дозволу.

Підсумки практики обговорюють на засіданні кафедри. Звіт з практики після захисту передається в архів і зберігається протягом встановленого терміну.

10. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Диференційований залік з практики приймається у формі звітної конференції комісією викладачів практики.

Загальне оцінювання результатів проходження практики, виконання індивідуальних завдань, оформлення та захист звітів здійснюється за кредитно-модульною системою, згідно якої максимальний рейтинг кожного здобувача складається з оцінювання в балах за всіма критеріями, що виставляються під час захисту і переводиться в оцінку за схемою:

Загальна сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок
82 – 89	B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками
74 – 81	C	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю помилок
64 – 73	D	Задовільно – непогано, але із значною кількістю недоліків
60 – 63	E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії
35 – 59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0 – 34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним проходженням практики

Розподіл балів за виконання програми практики та захист звітів:

№ п/п	Вид роботи	Бали
1.	Звіт про проходження практики оформлений з численними помилками або не в повному обсязі; на захисті студент проявив повне незнання досліджуваного об'єкта, не зумів задовільно відповісти на поставлені запитання членів комісії.	35–59
2.	Звіт лише фрагментарно відповідає необхідним вимогам. Аналіз є неповним і недостатньо аргументованим, але, в цілому, узгоджений із темою дипломної роботи. Студент володіє посередніми (окремими) знаннями з предмету дослідження та про підприємство, демонструє обмежені вміння викладати ідеї, матеріал, відповіді на питання і т. д. Звіт підготовлено на основі явно неповної інформації, її достовірність викликає питання.	60–73
3.	Звіт в своїй основній частині відповідає вимогам. Подано аналіз на основі достатньо повної і достовірної документації. Розроблено в цілому логічні і аргументовані пропозиції та рекомендації щодо роботи на підприємстві. Аналіз узгоджено із темою дослідної роботи. Студент демонструє наявність достатніх теоретичних знань, в цілому володіє інформацією про стан підприємства і зміст звіту. Студент демонструє вміння викладати ідеї, матеріал, відповіді на питання і т.д., а також відстоювати власну точку зору. Припускаються неточності у викладенні матеріалу та у відповідях.	74–89
4.	Наявність звіту, відповідність його змісту до вимог. Структура звіту відповідає вимогам. Наявний достатньо повний і критичний аналіз, здійснений на основі повної і достовірної документації за три роки. При аналізі використано математичний апарат і комп'ютерні технології (програми). Є обґрунтовані пропозиції і рекомендації щодо роботи на підприємстві. Наявні елементи багатоваріантного аналізу та підходи прогнозування і моделювання стану об'єкта дослідження. Аналіз узгоджено із темою дослідної роботи. Студент демонструє наявність необхідних і достатньо повних теоретичних знань, володіє інформацією про стан підприємства і зміст звіту. Студент володіє необхідними вміннями, зокрема викладати ідеї, матеріал, відповіді на питання і т. д., а також професійно відстоювати власну точку зору. Припускаються несуттєві неточності у викладенні матеріалу та у відповідях.	90–100

Звіт допускається до захисту перед комісією, якщо студент повністю виконав програму практики. Оформлено щоденник практики. За структурою звіт відповідає вимогам: подано відомості про господарство; якісно виконано аналіз та узагальнення результатів кваліфікаційної роботи та сформульовано висновки.

Звіт не допускається до захисту, якщо звіт студентом подано на перевірку з порушенням термінів, звіт виконано із суттєвими запозиченнями інформаційно-теоретичного матеріалу й оформлення звіту не відповідає вимогам.

11. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Барабаш О.Ю., Тараненко Л. К., Сич З. Д. Біологічні основи овочівництва: навч. посіб. Київ: Арістей, 2005. 348 с.
2. Барабаш О.Ю., Цизь О.М., Леонтьєв О.П., Гонтар В.Т. Овочівництво і плодівництво. Київ: Вища школа, 2000. 503с.
3. Виноградарство: підручник. За ред. Хреновськова Е.І. – 2-ге вид. перероб. та допов. Київ: Арістей, 2008. 332 с.
4. Гіль Л.С., Пешковський А.І., Суліма Л.Т. Сучасні технології овочівництва закритого і відкритого ґрунту. Вінниця: Нова книга, 2008. Ч. 1 і 2. 368 с.
5. Грицаєнко А.О. Плодівництво. Київ: Урожай, 2000.
6. Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення ДСТУ 3008-95. Держстандарт України, Київ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001217-96#Text>
1. Куртин Н.П., Петак Г.М. Основи наукових досліджень у агрономії: навч. посіб. Ужгород: Вид-во УжНУ, 2001. 76 с.
2. Лихацький В.І., Бургарт Ю.Е., Васянович В.Д. Овочівництво. Київ: Вища школа, 1996. Т.1. 300 с.; Т.2. 357 с.
3. Методика наукових досліджень в агрономії: навч. посіб. / Ермантраут Е.Р. та ін. Харків: ХНАУ ім. В.В. Докучаєва, 2008. 64 с.
4. Методика дослідної справи в овочівництві і баштанництві. За ред. Г.Л. Бондаренка, К.І. Яковенка Харків: Основа, 2001. 369 с.
5. Мойсейченко В.Ф. Основи наукових досліджень у плодівництві, овочівництві, виноградарстві та технології зберігання плодоовочевої продукції. Київ: УМКВО, 1992. 215 с.
6. Освітньо-професійна програма другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 203 «Садівництво та виноградарство». URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/16044>
7. Основи наукових досліджень в агрономії: підручник / Єщенко В.О., Копитко П.Г., Костогриз П.В., Опришко В.П. За ред. Єщенка В.О. Вінниця: ПП «ТД «Едельвейс і К», 2014. 332 с.
8. Положення про проведення практики студентів у вищих навчальних закладах України, затверджене наказом Міністерства освіти України за №93 від 8 квітня 1993 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93#Text>
9. Програма і методичні рекомендації організації науково-дослідної і виробничої практики для здобувачів вищої освіти спеціальності 203 «Садівництво та виноградарство, освітній рівень – другий (магістерський). Умань: Уманський національний університет садівництва, 2017. 40 с.
10. Робочий навчальний план з підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю 203 «Садівництво та виноградарство». URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/1160>
11. Савіна О.І., Попович Г.Б. Методичні рекомендації з проведення науково-дослідної та переддипломної практик магістрів. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2024. 24 с.
12. Савіна О.І., Матієга В. Й., Гамор А.Ф., Симочко В.В. Практикум з плодівництва. – Ужгород Вид-во УжНУ «Говерла» – 2011. – 224 с.
13. Савіна О.І., Попович Г.Б. Методичні рекомендації з проведення науково-дослідної та переддипломної практик магістрів. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2024. 24 с. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/66168>
14. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 203 «Садівництво та виноградарство». URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/203-Sadivn.vynohradar-bakalavr-VO.18.01.pdf>

15. Технологія виробництва овочів і плодів: навч. посіб. Барабаш О.Ю. та ін.; за ред. О.Ю. Барабаша. Київ: Вища школа, 2004. 431 с.

Допоміжна література

1. Афанасьєв А.О., Кузькін Є.В. Основи наукових досліджень: навч. посіб. Харків: Вид-во ХНЕУ, 2005. 96 с.
2. Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень: підручник. Київ: АБУ, 2002. 480 с.
3. Бойко М.М., Чучка І.М., Жуков С.А. Основи наукових досліджень: опорний конспект лекцій. Мукачево: РВВ МДУ, 2007. 68 с.
4. Ганін В.І., Ганіна Н.В., Гурова К.Д. Методологія соціально-економічного дослідження: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 224 с.
5. Демківський А.В., Безус П.І. Основи методології наукових досліджень: навч. посіб. Київ: Акад. муніцип. упр., 2012. 276 с.
6. Єріна А.М., Захожай В.Б., Єрін Д.Л. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2004. 212 с.
7. Єріна А.М. Організація вибіркового обстеження: навч. посібн. Київ: КНЕУ, 2004. 127 с.
8. Збір і обробка матеріалів дослідження: Лекція / під ред. Даниленко О.А. Львів: ЛКА, 1997.
9. Клименюк О. В. Методологія та методи наукового дослідження: навч. посіб. Київ: Міленіум, 2005. 186 с.
10. Краус Н.М. Методологія та організація наукових досліджень: навч.-метод. посіб. Полтава: Оріяна, 2012. 180 с.
11. Крисоватий А.І., Панасюк В.М., Гавришко В.Л. Методологія, методика та організація наукових досліджень: навч. посіб. Тернопіль: ТОВ «Лілея», 2005. 150 с.
12. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. Київ: Кондор, 2003. 192 с.
13. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. / В.П. Волков та ін.; Луганськ: СНУ, 2009. 351 с.
14. Пілюшенко В.Л., Шкрабак І.В., Славенко Е.І. Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення: навч. посіб. Київ: Ліра, 2004. 344 с.
15. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: навч. посіб. Київ, 2003. 116 с.
16. Романчиков В.І. Основи наукових досліджень: навч. посібн. Київ: ІЗМН, 1997. 248 с.
17. Фареник С. Логіка і методологія наукового дослідження. Київ: Вид. УАДУ, 2000. 340 с.
18. Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень: конспект лекцій: посібник. Київ: Академвидав, 2004. 208 с.
19. Чупріна Н. В. Методологія сучасних наукових досліджень: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: КНУТД, 2009. 246 с.
20. Шейко В.М., Кушнаренко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник / 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Знання-Прес, 2002. 295 с.
21. Юринець В. Є. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Львів: ЛНУ, 2011. 179 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Законодавство України. <http://www.rada.kiev.ua>; <http://www.nau.kiev.ua>
<http://www.ukrpravo.kiev.com>; <http://www.liga.kiev.ua>.
2. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. <http://www.nbuv.gov.ua>.
3. Національна парламентська бібліотека України. <http://www.nplu.kiev.ua>.
4. Харківська державна наукова бібліотека ім. Короленка. <http://korolenko.kharkov.com>.
5. Фахові науково-виробничі видання.

**Результати перегляду
робочої програми практики**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)